gemeente Opsterland

Informerende raadsbijeenkomst 13 oktober 2025

Ruimtelijk Ontwikkelperspectief

Kwaliteit voor iedereen

1. Aanleiding: waarom een ruimtelijk Ontwikkelperspectief

De druk op de ruimte in Nederland is groter dan ooit. Woningbouw, landbouw, energie, natuurherstel, klimaatadaptatie en economische ontwikkeling vragen allemaal om ruimte, terwijl die steeds schaarser wordt. Dit geldt in het bijzonder voor landelijke gemeenten als Opsterland, waar veel van deze opgaven samenkomen en botsen.

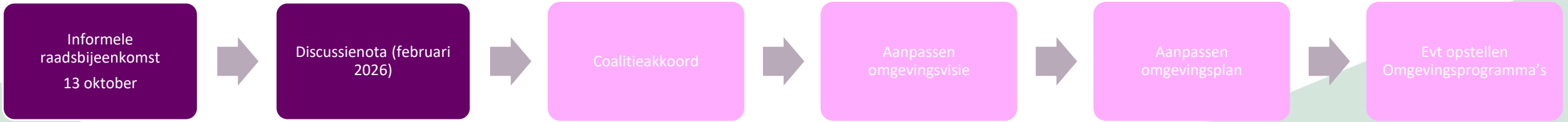
De landelijke overheid werkt aan een nieuwe Nota Ruimte, juist omdat duidelijk is geworden dat “niet alles overal kan” en dat scherpe keuzes onvermijdelijk zijn. Zonder regie en duidelijke keuzes dreigt kwaliteitsverlies, versnippering van het landschap en het risico dat hogere overheden of het toeval bepalen hoe de ruimte wordt ingevuld.

Daarnaast zijn er nieuwe wettelijke verplichtingen, zoals de Europese Natuurherstelwet, die gemeenten dwingt tot actief natuurherstel en het beschermen van biodiversiteit. Klimaatverandering zorgt voor meer extremen, waardoor wateroverlast, droogte en hittestress toenemen. Tegelijkertijd is er een grote woningbouwopgave, moeten landbouw en energie verduurzamen, en vraagt de energietransitie om ruimte voor opwekking en opslag.

Kortom:
De urgentie is hoog omdat alle grote maatschappelijke opgaven samenkomen op dezelfde hectares. Alleen door nu scherpe keuzes te maken en een helder ontwikkelperspectief vast te stellen, kan Opsterland regie houden op de eigen toekomst en kwaliteit van de leefomgeving behouden en versterken. Uitstel betekent dat keuzes elders of door het toeval worden gemaakt, met het risico op verlies van ruimtelijke kwaliteit en draagvlak

2. Proces:

- Op 13 oktober gaan we in gesprek over het begrip ‘kwaliteit’ en over de keuzes die gemaakt moeten worden.
- We vertalen dat in een discussienota die we begin 2026 aan de raad aanbieden.
- De raad kan deze discussienota (en de bijbehorende discussie) meenemen in de collegeonderhandelingen en in het coalitieakkoord.
- De keuzes in het coalitieakkoord zijn input voor het aanpassen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan door de nieuwe raad en college.
- Eventueel kan dit vertaald worden in omgevingsprogramma’s

3. Ontwikkelrichtingen

In dit ontwikkelperspectief verkennen we vijf ontwikkelrichtingen voor Opsterland:

- **Opsterland als Voedselmaker (focus op landbouw, voedselproductie en het agrarisch landschap)**
- **Opsterland als Energiebron (focus op duurzame energieopwekking en energielandschap)**
- **Opsterland als Thuisbasis (focus op wonen, leefbaarheid en vitale dorpen)**
- **Opsterland als Natuurkracht (focus op natuur, biodiversiteit en landschapskwaliteit)**
- **Opsterland als Klimaatbuffer (focus op klimaatadaptatie, water, bodem en weerbaarheid)**

We hebben deze ontwikkelrichtingen gebaseerd op de opgaven uit de Omgevingsvisie. Elke ontwikkelrichting schetst een mogelijke toekomst en verkent de uiterste “hoeken van het speelveld”. Ze zijn niet bedoeld als afzonderlijke keuzes, maar als denkrichtingen om de dilemma’s en spanningen tussen verschillende ruimtelijke claims zichtbaar te maken. In de praktijk zullen elementen uit meerdere richtingen gecombineerd moeten worden, maar het expliciet maken van de confrontaties helpt om scherpe keuzes te formuleren.

Per ontwikkelrichting vragen we u:

- Wat ziet u als een kwalitatieve invulling van dit scenario? Wat vindt u belangrijk als deze richting leidend zou zijn?
- Welke waarden, functies of kwaliteiten moeten volgens u centraal staan?
- Hoe verhoudt deze ontwikkelrichting zich tot de andere scenario’s? Waar wringt het, waar zijn combinaties mogelijk, en waar zijn scherpe keuzes onvermijdelijk?
- Door deze scenario’s naast elkaar te leggen, wordt duidelijk waar de grootste spanningen en keuzemomenten liggen: bijvoorbeeld ruimte voor landbouw **of** ruimte voor natuur, ruimte voor energie **of** ruimte voor wonen. Dit helpt om samen met de raad richting te geven aan het ruimtelijk beleid voor Opsterland richting 2050

3.1 Opsterland als Voedselmaker

Kern en urgentie: Landbouw is de grootste ruimtevrager en een belangrijke economische pijler in Opsterland. De sector staat echter onder druk door strengere milieuregels (zoals stikstof en het vervallen van derogatie), schaalvergroting, veranderend eigendom en er is sprake van het verdwijnen van karakteristieke landschapselementen zoals houtwallen en verkaveling. Steeds meer familiebedrijven stoppen of worden overgenomen, en gronden komen in handen van boeren van buiten de gemeente. Zonder duidelijke keuzes dreigt verlies van lokale identiteit, biodiversiteit en sociale samenhang op het platteland.

Stel: Opsterland is in 2050 dé '**Voedselmaker'** van Nederland. Hoe hebben we dat dan kwalitatief goed gedaan? Bijvoorbeeld als het gaat om:

- Welke vormen van landbouw willen we stimuleren: intensief, extensief, natuurinclusief, biologisch, of een mix?
- Hoe belangrijk vinden we het behoud van familiebedrijven en lokale eigendom?
- Willen we schaalvergroting faciliteren, of juist inzetten op diversificatie en korte ketens?
- Hoe gaan we om met het gebruik van bestrijdingsmiddelen en teeltkeuzes?
- Moet de verkavelingsstructuur en het landschap (zoals houtwallen) behouden blijven, of is aanpassing toegestaan voor efficiëntie?
- In hoeverre willen we ruimte bieden aan nieuwe landbouwfuncties, zoals biobased productie of energieopwekking op het erf?
- Kiezen we voor één landbouwmodel voor de hele gemeente, of werken we met verschillende zones en maatwerk per gebied?
- Hoe combineren we landbouw met andere functies, zoals natuurbeheer, recreatie of waterberging?
- Welke rol zien we voor innovatie en technologische ontwikkeling in de landbouw?
- Hoe zorgen we dat landbouw toekomstbestendig is, ook met het oog op klimaatverandering en veranderende regelgeving?

Confrontatie met andere ontwikkelrichtingen:

- **Voedselmaker vs. Energiebron:**
  Ruimte voor landbouwgrond **of** ruimte voor zonnevelden en windmolens?
  Kiezen we voor behoud van agrarische productie, of geven we delen van het buitengebied vrij voor grootschalige energieopwekking?
- **Voedselmaker vs. Thuisbasis :**
  Ruimte voor landbouw **of** ruimte voor woningbouw, vooral in het buitengebied?
  Accepteren we inmenging van woonfuncties in agrarisch gebied, of houden we het platteland primair agrarisch?
- **Voedselmaker vs. Natuurkracht:**
  Ruimte voor landbouw **of** ruimte voor natuurherstel en biodiversiteit?
  Of kiezen we voor combinaties, zoals agrarisch natuurbeheer en natuurinclusieve landbouw?
- **Voedselmaker vs Klimaatbuffer:**
  Ruimte voor landbouwproductie **of** ruimte voor waterberging, peilverhoging en klimaatadaptatie?
  Zijn we bereid landbouwgrond op te offeren voor klimaatmaatregelen, of zoeken we naar slimme combinaties?

3.2 Opsterland als energiebron

Kern en urgentie: Opsterland streeft ernaar om in 2035 energieneutraal te zijn: alle energie voor inwoners, bedrijven en mobiliteit moet duurzaam binnen de gemeente worden opgewekt. Het huidige energieverbruik bedraagt circa 600.000 MWh per jaar. Door elektrificatie, isolatie en energiebesparing wordt een daling van de energievraag verwacht, waarvan al 25% is gerealiseerd. Toch is de huidige duurzame opwek (vooral zon op dak en zonnevelden, samen 77.000 MWh) slechts 17% van de doelstelling. Zon op dak kan maximaal 10% van de totale vraag dekken; aanvullende grootschalige zonnevelden en andere vormen van duurzame opwek zijn dus noodzakelijk. De groei van duurzame opwek vraagt om slimme oplossingen voor energieopslag en het omgaan met netcongestie. Technisch is energieneutraliteit haalbaar, maar de uitdaging ligt in ruimtelijke inpassing, maatschappelijk draagvlak, het vinden van de juiste energiemix en het oplossen van knelpunten rond opslag en netcapaciteit, met oog voor landschap, natuur en leefomgeving.

Stel: Opsterland is in 2050 dé '**Energiebron'** van Nederland. Hoe hebben we dat dan kwalitatief goed gedaan? Bijvoorbeeld als het gaat om:

- Welke energiemix past bij Opsterland? (Zon, wind, mestvergisters, waterstof, andere bronnen?)
- In welke gebieden willen we energie opwekken? (Buitengebied, bedrijventerreinen, dorpsranden, verspreid of geconcentreerd?)
- Willen we energieopwekking vooral clusteren in energiehubs, of juist verspreiden over de gemeente?
- Hoe zorgen we dat energieprojecten bijdragen aan de lokale gemeenschap? (Wie profiteert: inwoners, bedrijven, coöperaties, externe partijen?)
- Hoe combineren we energieopwekking met andere functies, zoals landbouw, natuur of bedrijvigheid?
- Zijn we bereid om landschappelijke waarden of landbouwgrond op te offeren voor energie?
- Hoe gaan we om met netcongestie en opslag van energie?
- Willen we alleen energie opwekken voor de eigen behoefte, of ook voor toekomstige/regionale opgaven?
- Hoe borgen we draagvlak en participatie bij energieprojecten?
- Welke eisen stellen we aan ruimtelijke inpassing, landschapskwaliteit en biodiversiteit bij energieprojecten?
- Hoe flexibel willen we zijn als de energievraag of -technologie verandert?

- Confrontatie met andere ontwikkelrichtingen:

- **Energiebron vs. Voedselmaker**
- Ruimte voor zonnevelden en windmolens of ruimte voor landbouwgrond?

- **Energiebron vs. Thuisbasis:**
- Ruimte voor energieopwekking of ruimte voor een kwalitatieve woonomgeving?Hoe verhouden energieprojecten zich tot het woongenot en de leefbaarheid in dorpen?

- **Energiebron vs. Natuurkracht**:
- Ruimte voor energie (zon/wind) of ruimte voor natuurherstel en biodiversiteit?

- **Energiebron vs. Klimaatbuffer:**
- Ruimte voor energieopwekking of ruimte voor waterretentie, peilverhoging en klimaatadaptatie? Kunnen we functies combineren, of zijn scherpe keuzes nodig?

3.3 Opsterland als thuisbasis

Kern en urgentie: Opsterland staat voor de opgave om tot 2030 circa 1.000 nieuwe woningen te bouwen, vooral binnen de bestaande dorpskernen (“rode zones”), om het landschap te beschermen en de vitaliteit van dorpen te versterken. De kwaliteit van de woonomgeving is minstens zo belangrijk als het aantal woningen: investeren in sociale cohesie, groen, voorzieningen en maatwerk per dorp is essentieel. Door vergrijzing en ontgroening kunnen niet alle voorzieningen overal blijven bestaan, dus de gemeente moet kiezen hoe en waar leefbaarheid en kwaliteit geborgd worden.

Stél dat Opsterland in 2050 dé ‘**Thuisbasis’** is van Nederland, hoe hebben we dat dan kwalitatief goed gedaan? Bijvoorbeeld als het gaat om:

Kwalitatieve invulling – vragen:

- Bouwen we vooral voor aantallen, of stellen we kwaliteit van de woonomgeving centraal?
- Kiezen we voor bouwen in alle dorpen, of concentreren we nieuwbouw op groeilocaties?
- Bouwen we alleen woningen, of investeren we in complete woonomgevingen met groen, voorzieningen en ontmoetingsplekken?
- Proberen we voorzieningen in alle kernen te behouden, of kiezen we voor concentratie in grotere dorpen?
- Hoe zorgen we dat wonen betaalbaar en bereikbaar blijft voor verschillende doelgroepen?
- Hoe combineren we wonen met andere functies, zoals zorg, werken of recreatie?
- Hoe houden we rekening met de veranderende demografie en de behoefte aan levensloopbestendige woningen?
- Hoe stimuleren we sociale cohesie en ontmoeting in nieuwe en bestaande wijken?
- Welke rol geven we aan bewoners en dorpsinitiatieven bij het vormgeven van de woonomgeving?
- Hoe gaan we om met bouwen buiten de rode contour, bijvoorbeeld in overgangsgebieden of lintbebouwing?
- Welke eisen stellen we aan duurzaamheid, energie en klimaatadaptatie bij nieuwbouw?

Confrontatie met andere ontwikkelrichtingen:

- **Wonen vs. Landbouw:**
  Ruimte voor woningbouw **of** ruimte voor landbouw?
  Accepteren we woonfuncties in het buitengebied, of houden we het platteland primair agrarisch?
  Hoe wegen we gezondheid en leefbaarheid af tegen agrarisch gebruik en het gebruik van bestrijdingsmiddelen?
- **Wonen vs. Energie:**
  Ruimte voor een kwalitatieve woonomgeving **of** ruimte voor zonneparken en windmolens?
  Hoe zorgen we dat energievoorziening en woonkwaliteit hand in hand gaan?
- **Wonen vs. Natuur:**
  Zoveel mogelijk bouwen binnen de kernen **of** ruimte behouden voor natuur?
  Hoe ontsluiten we natuur voor woongenot, en waar leggen we de grens?
- **Wonen vs. Klimaatadaptief:**
  Ruimte voor woningbouw **of** ruimte voor waterberging en vergroening?
  Bouwen we niet meer in natte gebieden, of zoeken we naar klimaatbestendige oplossingen?

3.4 Opsterland als Natuurkracht

Kern en urgentie:
Opsterland kent drie Natura2000-gebieden en aansluitend NNN, maar de biodiversiteit en natuurkwaliteit zijn de afgelopen jaren sterk achteruitgegaan. Dit bedreigt niet alleen planten en dieren, maar ook essentiële functies als voedselproductie, drinkwater, bodemvruchtbaarheid en klimaatadaptatie. De nieuwe Europese Natuurherstelwet verplicht gemeenten bovendien om actief te werken aan natuurherstel en biodiversiteit. Dit vraagt om ingrijpende maatregelen zoals vernatting van veenweidegebieden, waterretentie, vergroening van dorpen en het compenseren van natuurschade bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Stél dat Opsterland in 2050 dé **'Natuurkracht'** is van Nederland, hoe hebben we dat dan kwalitatief goed gedaan? Bijvoorbeeld als het gaat om:

- Willen we natuurontwikkeling vooral concentreren rondom Natura2000-gebieden en NNN, of juist verspreiden over de hele gemeente?
- Kiezen we voor een uniforme natuuropgave in heel Opsterland, of voor maatwerk per gebied?
- Hoe ver gaan we in het verplicht compenseren van natuurschade bij particuliere en gemeentelijke ontwikkelingen?
- Hoe combineren we natuurontwikkeling met andere functies, zoals recreatie, landbouw of wonen?
- Welke rol geven we aan vergroening van dorpen en het stimuleren van biodiversiteit in de bebouwde kom?
- Hoe zorgen we dat natuur toegankelijk en beleefbaar is voor inwoners?
- Zijn we bereid landbouwgrond of bouwlocaties op te offeren voor natuurherstel?
- Hoe stimuleren we particuliere initiatieven voor natuur en biodiversiteit?
- Welke eisen stellen we aan de kwaliteit en samenhang van natuurgebieden?
- Hoe borgen we draagvlak en samenwerking met grondeigenaren en andere partijen?

Confrontatie met andere ontwikkelrichtingen:

- **Natuurkracht vs. Voedselmaker:**
  Ruimte voor natuurherstel en biodiversiteit **of** ruimte voor landbouw?
  Mag natuurherstel ten koste gaan van landbouwgrond, en geldt dat overal of kiezen we per gebied prioriteiten?
- **Natuurkracht vs. Energiebron:**
  Ruimte voor natuur **of** ruimte voor zonnevelden en windmolens?
- **Natuurkracht vs. Thuisbasis :**
  Zoveel mogelijk bouwen binnen de kernen **of** ruimte behouden voor natuur?
  Hoe ontsluiten we natuur voor woongenot, en waar leggen we de grens?
- **Natuurkracht vs. Klimaatbuffer:**
  Koppelkansen benutten: hoe combineren we natuurherstel met klimaatadaptieve maatregelen zoals waterberging en vergroening?

3.5 Opsterland als Klimaatbuffer

Kern en urgentie:
Klimaatverandering zorgt in Opsterland voor grotere risico's op wateroverlast, droogte en hittestress. In de dorpen leidt verharding tot sneller waterproblemen en hogere temperaturen. Op de zandgronden is vooral droogte een uitdaging, terwijl in de veengebieden juist wateropvang en het vasthouden van water centraal staan om bodemdaling en CO_2-uitstoot te beperken. Klimaatadaptatie vraagt daarom om ruimtelijke keuzes waarbij water en bodem leidend zijn: ruimte reserveren voor water, vergroening van dorpen, en het combineren van functies zoals landbouw en waterberging.

Stel dat Opsterland in 2050 dé **'Klimaatbuffer**' van Nederland is. Hoe hebben we dat dan kwalitatief goed gedaan, bijvoorbeeld als het gaat om:

- Willen we water en bodem écht leidend maken bij alle ruimtelijke keuzes?
- Hoe ver gaan we in het accepteren en anticiperen op een verhoogd waterpeil in landbouwgebieden?
- Zijn we bereid om bestaande functies aan te passen of te verplaatsen voor waterberging en klimaatadaptatie?
- Hoe combineren we klimaatadaptieve maatregelen met andere functies, zoals landbouw, wonen of energie?
- Welke rol geven we aan vergroening van dorpen om hittestress te beperken?
- Hoe zorgen we voor voldoende ruimte voor opvang van piekbuien en het vasthouden van water in natte periodes?
- Hoe stimuleren we klimaatbestendige bouw en inrichting in nieuwe en bestaande wijken?
- Welke eisen stellen we aan samenwerking met grondeigenaren, bewoners en andere partijen?
- Hoe flexibel willen we zijn in het aanpassen van beleid als het klimaat sneller verandert dan verwacht?

Confrontatie met andere ontwikkelrichtingen:

- **Klimaatbuffer vs. Voedselmaker:**
  Ruimte voor peilverhoging en waterretentie **of** ruimte voor landbouwproductie?
- **Klimaatbuffer vs. Thuisbasis:**
  Ruimte voor bebouwing **of** ruimte voor groen, waterberging en het tegengaan van hittestress en wateroverlast?
- **Klimaatbuffer vs. Energiebron:**
  Ruimte voor waterretentie en verhoging van het waterpeil **of** ruimte voor zonnevelden en windmolens?
- **Klimaatbuffer vs. Natuurkracht:**
  Vooral koppelkansen: hoe combineren we klimaatadaptatie met natuurherstel en biodiversiteit?

4. Bijeenkomst 13 oktober

Doel van de bijeenkomst:

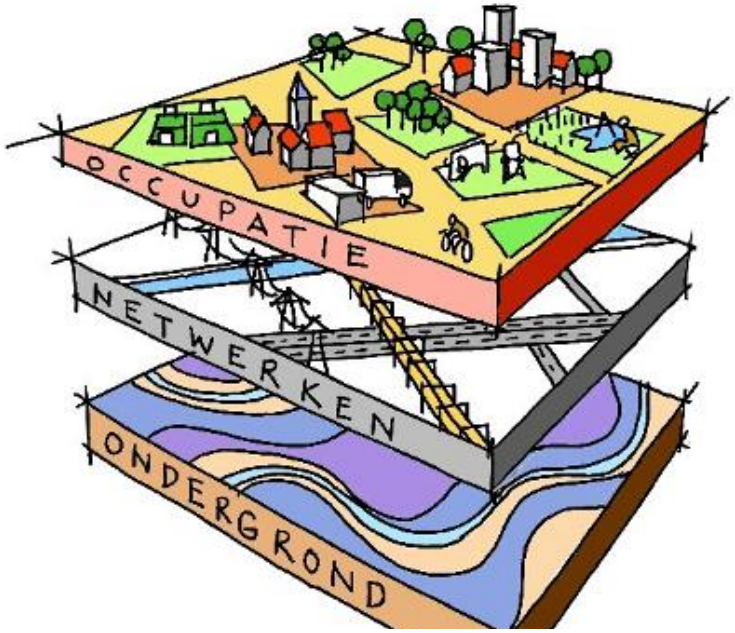
- Raad meenemen in de complexiteit van het vraagstuk en in de ontwikkelingen om ons heen.
- Input ophalen van Raadsleden: wat vinden jullie belangrijk, wat willen jullie meegeven. Welke kansen zien jullie en welke zorgen hebben jullie.
- Informele sessie
- Per Ontwikkelrichting is er een grote kaart van de gemeente en poster met vragen. Raadsleden kunnen opmerkingen, vragen, kanttekeningen etc. plakken of schrijven op de posters. Per thema is er een ambtelijke begeleider. We rouleren langs de thema's.
- We voeren een informeel gesprek.

Onderdeel	Werkvorm	Doelstelling	
19:30 – 19:40	Opening & welkom	Plenaire introductie (Burgemeester)	Kader schetsen, doel toelichten
19:40 – 19:55	Inleiding Ruimtelijk Ontwikkelperspectief	Presentatie (Maaike Swart)	Proces, grote opgaven
19:55 – 20:10	Provinciale Omgevingsvisie (POVI)	Plenaire toelichting (Hotze Mellema)	Context provincie, contourenschets
20:20 – 21:30	Ronde-tafelsessies (3 x 20 min)	World Café / Carrousel	Input ophalen per thema:
Aanwezig: Wanne, Fabian	Voedselmaker	Maaike Swart	
	Energiebron	Oeds Holthuis/ Jitske van der Heide	
	Thuisbasis	Hotze Mellema/ Petronella Stroop	
	Natuurkracht en Klimaatbuffer	Lian de Boer / Siebrand Hulshoff	
21:30-21:45	Plenaire terugkoppeling & afsluiting	Plenair	Belangrijkste inzichten delen

Bijlage 1:Uitgangssituatie: Rijk

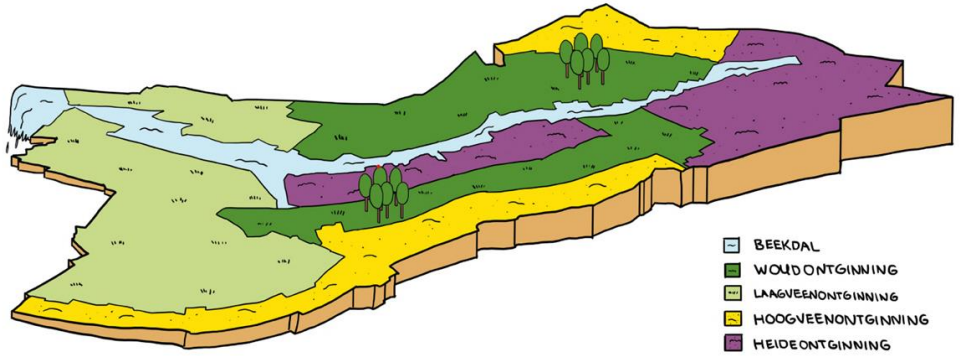
Rijk pakt de regie terug op de ruimtelijke ordening

Het beeld van tien jaar geleden dat Nederland ‘af’ is en er geen noodzaak is voor nationale ruimtelijke ordening, is achterhaald. Grote, urgente opgaven – zoals klimaatverandering, natuurherstel en voldoende en betaalbare woningbouw – maken dat Nederland aan de vooravond staat van een grote verbouwing. De schaarste aan ruimte maakt dat het Rijk van mening is de regie in het ruimtelijk domein te moeten hernemen: om te kiezen, om te verdelen en om een eerlijke uitkomst mogelijk te maken in het verdeelvraagstuk.

In de herwaardering van het nationaal ruimtelijk beleid zullen water en bodem weer meer sturend zijn voor alle ruimtelijke plannen. Dat is in lange tijd niet zo geweest. Vanuit een eeuwenoud geloof in de maakbaarheid van het land, en geholpen door de voordelen van technologie, zijn het landschap en de ondergrond volledig naar onze hand gezet. Dit heeft veel gebracht maar de kwalijke gevolgen hiervan zijn niet langer te ontkennen: wateroverlast, bodemdaling, verdroging, bodem- en waterverontreiniging, hittestress en biodiversiteitsverlies, die nog eens versterkt worden door de klimaatverandering.

Om het tij te keren en om op de lange termijn te komen tot een duurzame, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, moet volgens het Rijk weer ‘geluisterd’ worden naar wat de bodem en het water ‘te vertellen hebben’. Het afstemmen van keuzes over woningbouw, energietransitie, natuur, landbouw, infrastructuur en economie op de staat en de kwaliteit van de ondergrond en de natuurlijke dynamiek van het water, heeft zowel impact op de ruimtelijke keuzes (‘waar doe je wat’) als de ruimtelijke inrichting (‘hoe richt je de ruimte in’).

Hier ligt een rol voor gemeenten. Bijvoorbeeld als het gaat om het landbouw dossier. Het Rijk maakt beleid voor stoppers, maar geen visie op hoe de daarmee vrij komende fysieke ruimte ingezet moet. De gemeente kan hier, samen met de provincie en Wetterskip op sturen door functies toe te delen.

Bijlage 2: Uitgangssituatie: Provincie

De provincie werkt aan drie samenhangende bewegingen:

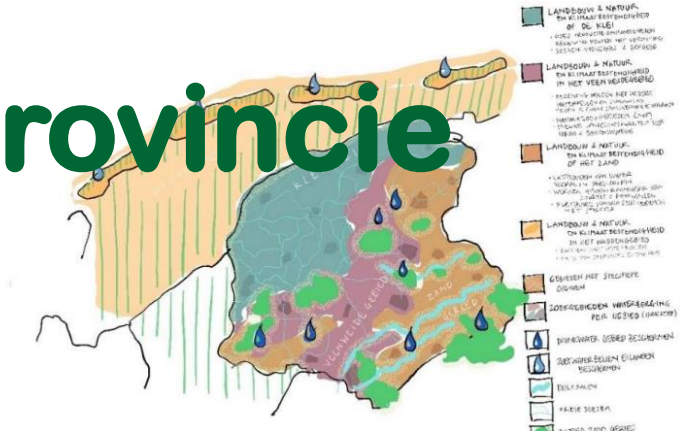
De provincie Fryslân werkt aan een toekomstgerichte omgevingsvisie met een gebiedsgerichte aanpak voor de Wadden, Klei, Veen en Zand. Elk gebied krijgt maatwerk op basis van ecologische en culturele kenmerken. De visie rust op leidende principes zoals zuinig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit, een gezonde leefomgeving en klimaatbestendige inrichting vanuit het natuurlijke water- en bodemsysteem.

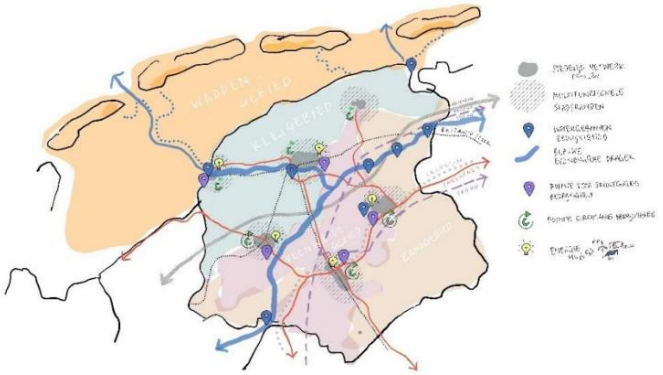
De contourenschets van de provincie schetst drie samenhangende bewegingen die richting geven aan de transitie:

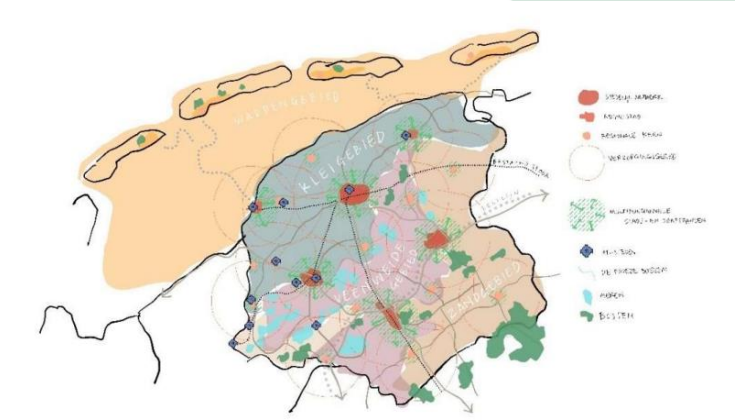
1. Balans tussen landbouw en natuur in een landschap dat weerbaarder wordt tegen klimaatverandering: *Boerdiversiteit en landbouwhoofdstructuur. Uitgangspunt: wat landbouwgrond is moet landbouwgrond blijven.*
2. Naar een fossielvrije en circulaire samenleving: *De netwerken voor energie, economie en mobiliteit worden meer bepalend voor waar welke bedrijven zich kunnen ontwikkelen.*
3. Sterke steden en dorpen, met ruimte voor wonen, werken en economische ontwikkeling – herkenbaar en vitaal Fries landschap: *samenhangend netwerk van steden en dorpen, nieuwe ontwikkelingen bouwen daarop voort, binnen de karakteristieken van de vier hoofdgebieden. Een robuuste kernenstructuur, waarin alle steden en dorpen tot hun recht komen, biedt de basis. + bouwstrategie voor alle steden en dorpen.*

De provincie streeft naar balans tussen benutten en beschermen van de leefomgeving, ruimte voor water, energie en natuur, versterking van OV en infrastructuur, en selectieve groei van bedrijvigheid met regionale meerwaarde.

De volledige contourenschets voor de provinciale omgevingsvisie is te vinden op Microsoft Word - 20250612 kort versie Contourenschets omgevingsvisie PUBLIEK

Bijlage 3 Huidige ruimteverdeling in Opsterland

Opsterland beslaat ongeveer 23.000 hectare en kent een gevarieerde ruimtelijke inrichting. De gemeente bestaat uit 16 kernen en een uitgestrekt buitengebied met landbouwgronden, natuurgebieden, waterstructuren en recreatieve zones. De agrarische sector is sterk vertegenwoordigd en een grote ruimtevrager, en er is veel waardevol landschap en cultuurhistorisch erfgoed. De ontsluiting via de A7 en N381 maakt het gebied goed bereikbaar.

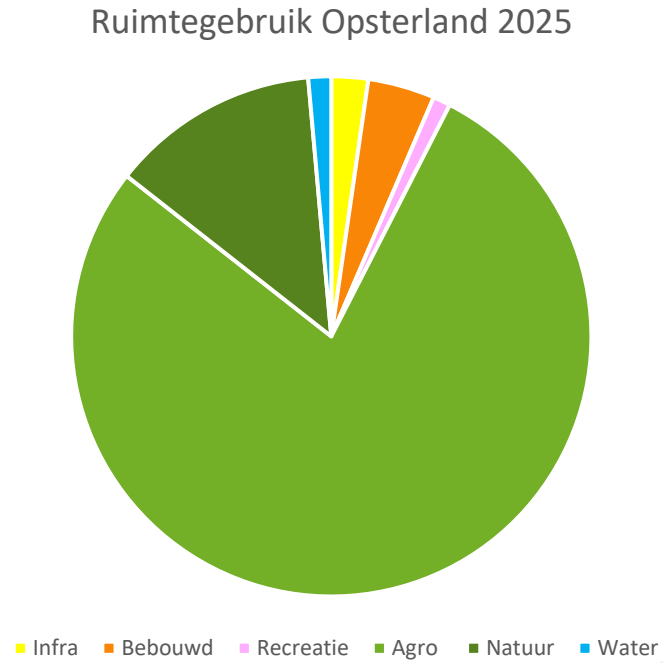
Tegelijkertijd staan we aan de vooravond van ingrijpende maatschappelijke opgaven die de ruimtelijke inrichting van de gemeente zullen beïnvloeden:

- **Wonen**: De druk op de woningmarkt en demografische ontwikkelingen vragen om uitbreiding van het woningaanbod. Niet alleen in aantallen, maar vooral in kwaliteit: gezonde, groene woonomgevingen met aandacht voor leefbaarheid en sociale cohesie.
- **Natuur**: Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en waterbeheer vereisen robuuste zones voor natuurontwikkeling, waterretentie en agrarisch natuurbeheer. Dit vraagt om ruimte en om het combineren van functies waar mogelijk.
- **Energie**: De energietransitie vraagt om ruimte voor opwekking (zon, wind, mestvergisters), opslag en infrastructuur. Deze voorzieningen moeten zorgvuldig worden ingepast, bij voorkeur in combinatie met andere functies zoals bedrijvigheid of landbouw.

Deze opgaven leggen nieuwe en soms concurrerende ruimteclaims op het bestaande landschap. Omdat "niet alles overal kan", moeten we keuzes maken en zoeken naar **combinatiefuncties**.

Denk aan:
- landbouw combineren met natuurbeheer,
- wonen combineren met zorg en voorzieningen,
- energieopwekking combineren met bedrijvigheid of infrastructuurzones.

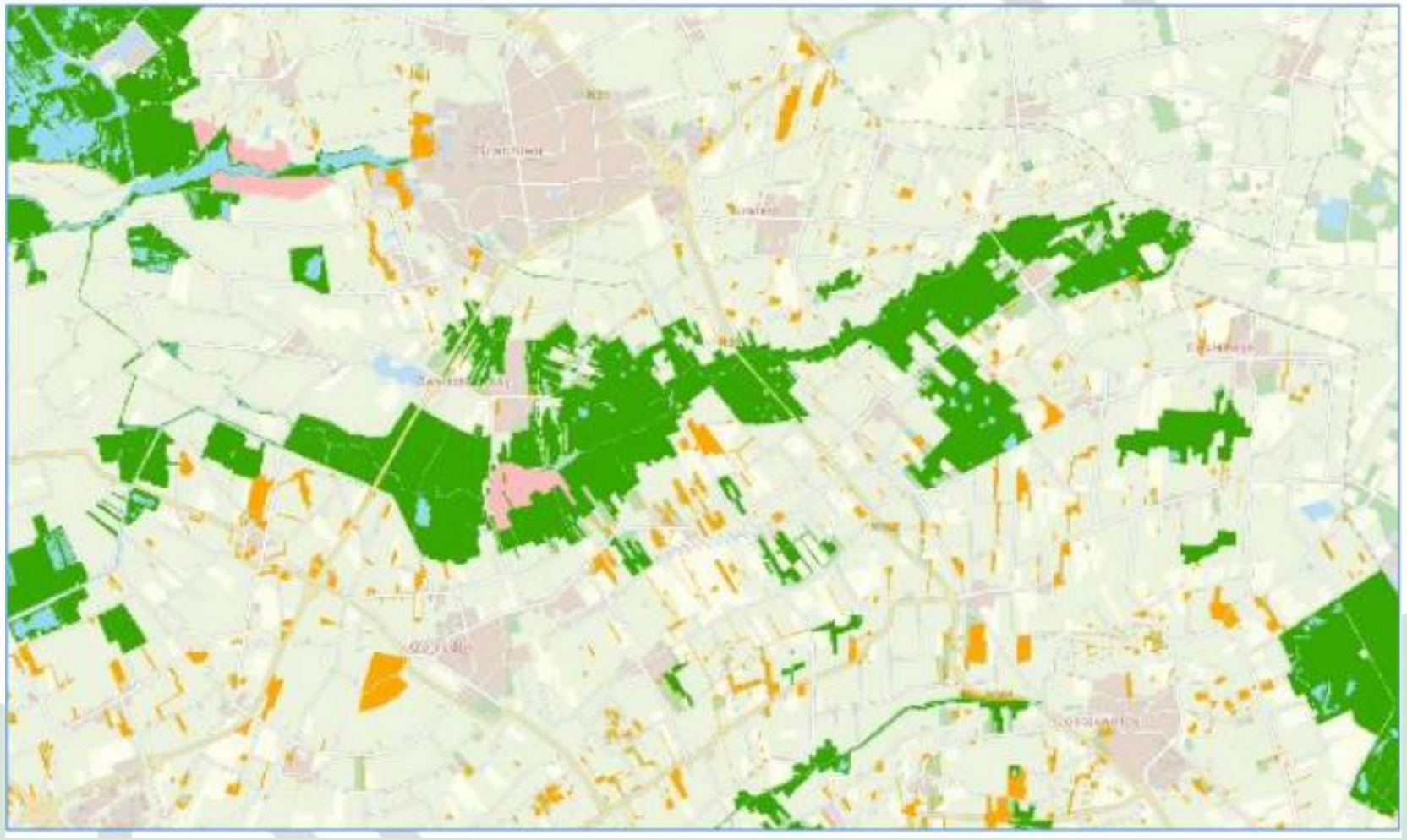
Daarnaast moeten we kritisch kijken naar bestaande functies: kunnen we alles nog op dezelfde manier voortzetten? Of vraagt de toekomst om een andere inrichting, met andere prioriteiten? Het is duidelijk dat het huidige plaatje van de ruimteverdeling in Opsterland er over een aantal jaar anders uit zal zien. De maatschappelijke opgaven dwingen ons tot het maken van een ruimtelijke puzzel waarin kwaliteit, meervoudig ruimtegebruik en toekomstbestendigheid centraal staan.

Onderwerp		Opsterland
Totale oppervlakte	**ha**	**22764**
Infra	ha	520
(Semi-) Bebouwd terrein | Totaal bebouwd terrein	ha	943
Recreatieterrein | Totaal recreatieterrein	ha	248
Agrarisch terrein | Totaal agrarisch terrein	ha	17771
Bos en open natuurlijk terrein | Totaal bos en open natuurlijk terrein	ha	2959
Binnenwater | Totaal binnenwater	ha	324

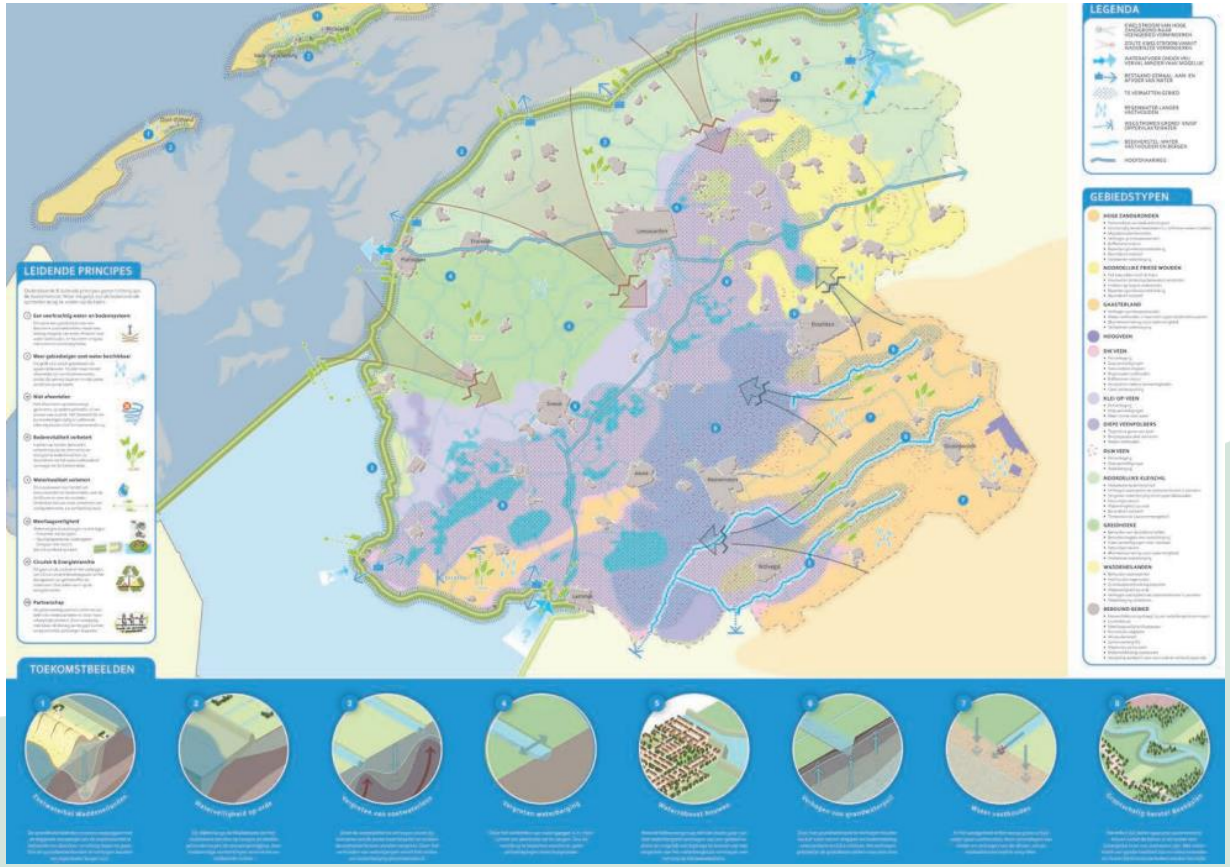
Bron: CBS

Bijlage 4: NNN gebieden

Bijlage 5: Watersysteem en bodem

- visie_fryslan_klimaatbestendig_2050_versie_20_juli_2023.pdf

Bijlage 6 Achtergronddocumenten

Ontwerp Nota Ruimte
Ontwerp-Nota Ruimte 2025

Omgevingsvisie Opsterland
Omgevingswet | Gemeente Opsterland

Contourenschets Provinciale Omgevingsvisie
Microsoft Word - 20250612 kort versie Contourenschets omgevingsvisie PUBLIEK

Toekomstverkenning Opsterland Fries Sociaal Planbureau
FSP2021-04-Toekomstverkenning-Opsterland.pdf